

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Lac, Ius, Vinum, Mustum, Cervisia, Aqua condita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Valquez p. 1. tom. 2. diff. 177. cap. 5. n. 54. Idemque
Reginaldus, Villalobos, Thom. Sanchez apud
Diam. p. 1. r. 9. ref. 41. id. præceptum nullibi appare.
Quid de consuetudine? In Hispaniis, & consequen-
ter ubi evulgatur Bulla Cruciatæ, consuetudinem absti-
nendi à lacticiis in prædictis jejuniis non adesse, me-
rito docet idem Valquez: quia, cum ibi major fidelium
pars abhinc quadraginta annis sumat Bullam, comedat
que lacticia, allegari non potest consuetudo contra
lacticia.

Dicescat si non fumerent Bullam, abstinere à lacti-
ciis. Audio, sed consuetudo non ex agendis, sed ex
abstinentiis legitime debet. Ita Ioan. Sanchez in sel.

21. In quibusdam locis extra Hispaniam, lego necesse
esse contra lacticia consuetudinem addunt tamen
non ignobiles Doctores, etiam si adesset, non obligare si-
cuti aliter ad mortale: ita Henricus, Villalobos, utique
Sanchez, Portella, alique apud Diam. p. 1. r. 1. tract. 9.
ref. 41. & ref. 5. cap. 6. quibus adde Escobar. p. 3. de
p. 3. c. 3. quia non constat esse introductam scienter, &
quoniam se mortaliter obligandi, sed potius ex ignorantia,
quia crediderunt simpliciores, se esse à jure obligatos: ita
salas, alique apud Ioan. Sanchez d. 5. n. 19. si incerta
ergo est, & anceps obligatio prævalet contra illam fide-
lium libertatem, quæ est certa, nec ab ullo jure, ut videtur,
legata: cum in dubio lex non sit censenda obligare, ex
Sancio lib. 7. de legibus cap. 1. n. 13. Casto Palao tom. 2.
d. 4. p. 3. n. 13. Merolla tom. 3. c. 3. d. 2. n. 3. & alii.

22. Si verò loquamur de jejuniis Quadragesimæ,
quæ sunt solemniora, & strictiora, major est, & con-
terior difficultas: Nihilominus, quod neque pro
quadragesima addit in jure, solum rigorosa prohibitio,
non nulli probant. Ita ragund. præc. Eccles. 4. lib. 1.
cap. 1. n. 11. in editione Lugdun. anno 1632. afferens Do-
ctores Comibitenses, Eboracenses, Saluanticenses,
quia in jure, ubi est de quadragesima locutio, solum sic
habetur: c. denique, dist. 4. Par. est, ut ab illis, quæ sementinam
in carnis originem trahunt (sic vocantur in jure lacti-
cia), abstinemus. Vbi Glossa: Par, id est, æquum, & ju-
stum. Lege Baronium tom. 8. an. 622. Explicite autem
illud, par est, quasi sit sensus, par debere esse præceptum
de carnis, & lacticiis: est nimis negligere vocis la-
tine significationem; par enim est, significat æquum est,
conveniens est: non verò, par præceptum est. Dixi solum
quia alium textum de prohibitione lacticiis non in-
venies in jure, quidam enim alius, qui affertur ex Ca-
non. 16. Trullano sex. Synodi, nullus est auctoritatis:
cum illos Canones ediderint petulantes, quidam Episco-
pi, nec omnino Catholici: ut constat ex eo, quod affe-
rant Ecclesiam Constantinopolitanam esse supra Roma-
nam. Azor. p. 1. lib. 1. c. 16.

24. Sed quid de consuetudine obligante? Respondeo
cum nequaquam adesse, videntur probare modò dicta
num. 21. de consuetudine extra quadragesimam: æquè
enim utrumque persuadent.

Quid ego tandem sentiam, noli à me expectare, amice
Lector, donec clarioꝝ declaratio Summi Pontificis acce-
dat, vel finior usus fidelium alterutram sententiam au-
pictetur.

25. Ex eo, quod num. 20. dictum est, jejunia intra
annum admittere in jure lacticia, sequitur dispensa-
tionem ad lacticia teneri ad jejunandum: quia cum in
jure sit jejunium cum lacticiis, poterit, atque adeo
debet illud servari, ad quod non se extendit dispen-
satio. Inde etiam inferitur, per jejunium cum iisdem ex-
hibitis posse quæpiam lucrari. Iubilæum, uti etiam
sacris facere Voto, & penitentiz Sacramentali, nisi ex
circumstantiis contrarium conjiciatur: Ita Azor. part. 1.
lib. 7. cap. 10. questio. 2. alique contra Navarrum. conf. 5.
de observ. jejuniorum. Ratio est eandem, quia jejunium
Ecclesiasticum est.

26. Inquires: Dominice infra quadragesimum oc-
currere admittuntne usum lacticiis, more Vigi-
liarum intra annum, an vero repellant ad modum Feria-
rum ipsius quadragesimæ? Respondeo: ex communiore
sententia repellunt. Ita Dana p. 3. tract. 6. ref. 80. Trull.
lib. 3. in Decal. c. 1. dub. 3. Diana in summa, v. jejunium,
n. 3. Idem Sanchez in sel. d. 5. n. 25.

27. At per Bullam Cruciatæ, Sacerdotes Religiosos
securè posse in diebus Dominicis lacticia comedere,
puto: Ita Palatius, Corduba, Hunnus, Llamas, Villa-
lobos, Diana, Ludovicus à Cruce, quos citat, sequitur
que Pasqualicus de jejunio, dec. 73. num. 4. Ratio est, quia
in Bulla Latina, cum est locutio de Sacerdotibus, & Re-
ligiosis, signatè dicitur, eos non posse licitè comedere
lacticia in diebus jejuniis, At dies Dominici, dies jeju-
nij nequaquam sunt.

28. Dices: in Bulla vulgari, quæ solet publicari à
commisario Cruciatæ, non dicitur in diebus jejuniis, sed
in diebus quadragesimæ: at dies Dominici, de quibus lo-
quimur, dies sunt quadragesimæ. Respondeo: cum Com-
missarius minimè gaudeat facultate mutandi substantia-
lia Bullæ, credendum est, cum nomine dictum quadra-
gesimæ, quod ponit in Bulla vulgari, intelligere dies jeju-
niorum quadragesimæ: & quidem merito: nam dies Do-
minici sunt ultra dies quadragesimæ, qui dies propriè sunt
Quadragesimæ. Responso ipsius Pontificis, qui contra-
rium decrevisse à nonnullis apud Rodr. in Bulla Cruc.
§ 8. dub. 1. affertur, eodem eliditur modo, quo n. præ. dixi-
mus in simili, nimirum de ea responsione authenticè ne-
quaquam constare.

§. II. De unica comestione in die jejuniis.

1. Comestionem unicam esse de substantia jejuniis su-
pra diximus, unde num. 17. intulimus per tertiam,
quartamve, vel aliam comestionem non frangi jejunium,
quia jam fractum irreparabiliter fuit per secundam. Con-
trà, certum est frangi, si pluries eodem die cibis in para-
vitate materiæ ultra unicam refectonem sumatur; quia
ex pluribus parvis fit una notabilis comestio. Ita Merol-
la tom. 1. d. 2. c. 4. dub. 9. n. 215. & passim.

Lac, Ius, Vinum, Mustum, Cervisia, Aqua condita.

2. Unicam comestionem diximus, non, unicam po-
tationem: hanc enim pluries in jejunio adhibere nullo
jure prohibetur, cum in die jejuniis prohibeatur solum
nutritio, delectatio gulæ, ut provenientes ex cibo: non
verò ut ex potu procedentes. Ita S. Thom. 2. 2. q. 147.
art. 6. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 10. quest. 7. Sanch. in consiliis
lib. 5. c. 1. dub. 23. n. 2. alique passim.

3. Verus autem potus in eo consistit, quod adhibea-
tur ad vehiculum cibi, seu alimenti, & verè talis sit: non
enim sufficit, quod tu ad talem finem assumas, nisi etiam
res ejusmodi sit; ut per se, & naturâ suâ adjuvet ad eli-
xandum, vehendumque alimentum, non verò sit alimen-
tum: sicut Gallina distillata potus esset, quia liquida, quia
sedat fortasse sitim, quia ad finem vehendi per venas ce-
te alimenta, à te posset assumi.

4. Hinc non licet intra diem jejuniis ebibere ac, vel
jus: sed licet bibere vinum, mustum, cervisiam, aquas
ex herbis, vel eodem vino distillatas. Ita Anton. de Leon.
in q. chachlata, p. 1. §. 1. etiam de manè, etiam ob solam
delectationem, etiam multoties in die, etiam in fraudem
jejuniis: quia illa in usu communi cibi sunt; hæc autem
etiam cum prædictis circumstantiis verè sunt potus. Ita
Laym. lib. 4. tr. 8. c. 1. n. 7. Sanch. l. c. n. 4. Dian. p. 1. tract. 9.
ref. 23. Lezzan. v. jejunium, n. 2. Pag. Eccles. præcept. 4. lib. 2.
c. 4. n. 14. in edit. Lugdun. anno 1632.

5. Idem puto de aqua saccharo, citro, gelsiminis,
anito, aromatibusve condita, eo modo, quo nostra
ætatè usui Proceribus sunt: tum quia modica est quanti-
tas sacchari, vel aliarum rerum, quæ in ea aqua internif-
centur: tum quia illa apponuntur per modum medicinæ,
ne sola aqua stomacho noceat: tum præcipue, quia
assumuntur in veram potationem, & in verum alimentum.

vehiculum, & verè tales sunt: non vero in comestione vel per se in nutritionem.

6. Contrarius videtur Sanchez in *conf. lib. c. 1. dub. 23. m.* sed fortasse loquitur in casu, quo ita interpretatur magna quantitas substantialis, cibis extrahantur à natura potionis.

Sapa, Acetum, Oleum, & similia Condimenta

Præciscendo à parvitate materiae, quæ semper in his usu venire solet, hæc ex se jejunium frangunt. Id quod certum omnino sit, quia non ad potum, sed ad cibum pertinent. Unde sit, ut si jentaculo v. p. pertinet illa adhibeas in die Jejunij, non quidem extra octo uncias, quibus constare illud posse dicimus *in se*: sed extra illas computari debeant, tibi enim sunt quoad substantiam: & ad modum item cibi assumuntur.

Vua, Mala Massilica, Medica, Aurea, Punica, & similia.

7. Ne idem de Vua sentias, quod de Vino; hæc enim frangit omnino jejunium, cum non sit potus, sed abusus, Dices, At Vua sumi potest ad sedandum, ut in perine ac potus. Rursus in illa nihil aliud continetur, quod nutriet, nisi ipse liquor inclusus in cortice, qui non est nisi Vinum, vel Mustum, à quo jejunium non violatur. Respondeo, esto sumatur ad sitim extinguendam, esto, nil aliud in illa contineatur, nisi ipse liquor, quod nostrum non est disputare esto, tu succum dumtaxat sugas, cætera ab ore propicias, satis à nonis excluditur ex eo, quod, ut sic, assumatur: per veram comestione, & non in alimentum vehiculum, cum vinum, vel Mustum ab ipsa expressum, per veram & usalem potatione bibatur.

8. Quod dixi de Vua, de cæteris fructibus dictum volo v. g. de Malis Massilicis, Medicis, Aureis, Punicis, & c. Italianis *Limoni, Aranci, Orangi Granati*; eadem enim est, ac de Vuis ratio.

Cocholata.

9. Cocholata Indis, Hispanisque jam diu, Italibus verò dudum valde familiaris, an sit vera potio, ac propterea in jejunio extra refectorem admitti possit; vulgaris est nostra ætate, ac celebris questio.

Puto non esse veram potionem, sed cibum, atque adeo frangere jejunium: Ita Anton. de Leone in *rudimenta de cocholata per totam*, Trull. lib. 3. in *dec. cap. 2. dub. 2. n. 15*. Diana p. 4. tract. 4. ref. 194. & clarius p. 9. tr. 5. ref. 11. Joannes Cardines Medicus apud eundem de Leone in *advertentiis*, cap. 9. Ratio ut mihi videtur efficax, sic formatur, discernendo, quibusnam animantibus uti in jejunio liceat, rursus quænam vera sit potio, quæ comestio: Diximus in Superioribus attendendam esse usum, estimationemque communem; non quidem solam, sed ita fundatam, ut non declinet à fine, & intentione Ecclesiæ jejunium præcipientis: At cocholata fini Ecclesiæ jejunij præcipientis omnino adversatur: ergo & c. Minor probatur, quia finis Ecclesiæ est prohibere extra unicam refectorem, cibos ex se nutritivos, solumque concedere veram potum distributioni alimenti servientem: at Cocholata componitur ex cibis multum substantialibus, & nutritivis, nec per se ordinatis ad vehendum, distribuendumque per venas alimentum; nam propterea manet, & serò jejunio ventriculo sumi consuevit; ergo, & c. loc. cit. de Leone, & Cardines.

10. Semel ego Virum nobilem mihi familiaritate conjunctum convesci manè diluculo, cum eo negotia quædam collaturus. Cumque primo ipso ingressu observasse ejus vultum insolenti pallore suffusum, macilentum, cadaverique per similem; interrogavi, ut sit, de ejus valetudine. Is, infirmè satis se habere subterfusa voce, respondit, meque peramanter rogavit, ut post mediam horam reverterem. Parvi, jvi, redivi. Mirum! adverti ejus faciem pristino coloris restitutam, oculos hilares, vocem validam: ex morte in vitam jam rediisse non gratis dixisses, Quare me cohibe-

re non potui, quominus exclamarem. Deo, superisque sint gratiæ! Bene, inquit, optime salere gratias Dominatorem vestram! Vndenam tam scibita ac tanta virium refectio? Subridens respondit amicus: Ne mirere, Pater amantissimi, modò enim Cocholata potionem assumpsi, quæ miraculi instar colore, vires, vitam ferè in instanti mihi parere consuevit: Deus immortalis! Hanc meram potionem, non verò validam comestione, Jejunij fini ex diametro oppositam appellaveris?

11. Anton. de Leone l. c. p. 3. n. 20. & parvitate materiae excusat à mortali adhibentem mediam unciam Cocholata, & Escobar l. 1. exam. 3. c. 3. unam unciam cum sufficienti aqua. Id mihi propter duas rationes nequam aridet. Primum, quia ad generalem quæstionem de omnibus cibis in modica quantitate sumptis, hoc modo præsentem difficultatem extorques. Secundò, quia ad dignoscendum, an res modica in aliqua materia, semper sit recurrendum ad finem prohibitionis, ut *sup. lib. 1. cap. 1. §. 3.* fuge docuimus: at certè media uncia Cocholata, valde nocet fini intento ab Ecclesiâ in jejunio: siquidem media ejusmodi potionis uncia multum, ac valde nutrit, & ut audio plusquam sex uncie alterius cibi valde nutritis; ergo minus rectè hæc in te parvitate dimetris: Posses ad eundem modum unam, vel alteram unciam ex vigillis ovorum cum modicissimo sacchari, frustulo aquæ ebullientis immiscere, (nam sic pulchrum non ingraturum palato confabris) illamque sive mortali absorbere interdum, cum jejunas, quia Bulla Cruciatæ gaudes, quantum ad qualitatem ovorum, & quantum ad quantitatem, nil, nisi modicum comedi: cum enim ova non sint perinde nutritiva: ac Cocholata, videbitur sibi esse parvitas materiae, una, vel altera eorum uncia: sique item posses magnum piscem in parvam portionem distillatum suscinere, & similia. Apagæ hæc: siquidem in ordine ad finem nutriendi, modica illa nequam sunt, sed notabilia satias.

12. Pro Cocholata, quasi jejunium non frangat, afferuntur ab aliquibus, Turrianus, in *summa*, p. 1. c. 556. dub. 24. Encl. 4. & 7. Lezana. v. Jejunium, n. 2. Diana p. 4. tr. 4. ref. 194. & part. 5. tr. 5. ref. 11. Sed Turrianus loquitur de pura Cocholata, cum jam mista cum aliis cibis ad nos semper adducitur; & ad parvitate materiae videtur se reducere. Ita Anton. de Leone in *diff. c. Lezana* clarè sentit nobiscum: solum affert, sed non reprobatur contrariam: Diana satis dubitative loquitur in quarta parte: quosque nominat Theologos pro Cocholata, nominat tantummodo ex auditu alterius: & in quinta parte, re melius fortasse perpensa, stat manifestè pronontr sententiam: Vnde in venio Escobar. in *sum. tr. 1. exam. 13. cap. 5.* qui etiam ad parvitate confugere videtur: sic enim habet: Aliquando dixi pro potu haberi Cocholatam: at magis auctoritati inhaerens, quam rationi, Potum esse assero: sed non uti condit abusus, sed quemadmodum potio ab Indis in Hispaniam pervenit: Vnde Cocholata oris, aut lacte conditum, potus non est: sed cibus substantialissimus. Item hujusmodi potio admodum crassa, in notabili quantitate jejunium violat. Verum Cocholata liquidum adeo, ut unica potioni uncia una adhibeatur saccharo necessario; potus est, & absque scrupulo assumi potest. Hæc ille, ubi notat primo illuc (in *ad Indis in Hispaniam pervenit*) unde igitur tibi fides, an tua Cocholata sit pura, an mista? Secundò, nec unam unciam Cocholatæ esse admittendam, jam modò numero præcedenti dictum est.

13. Quæ hæcenus de Cocholata disputavi, vera mihi videntur propter rationes intrinsecas: Cæterum, quia video viros pios, religiosos, ac doctos putare eam, prout in Hispania, & Romæ est nunc in usu, esse usalem potionem, nec violare jejunium; nolo (idque propter auctoritatem extrinsecam) hanc sententiam à probabilitatis, securitatisque finibus repellere. Enarravit mihi vir nostræ Societatis omni fide dignus, Eminentiissimum Joannem de Lugo, antequam ad sacram purpuram esset ascitus; dum scilicet Theologiam in Romano